

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Pranešimas spaudai

2017 m. vasario 4 d.

Medicinos pasiekimai išsaugo gyvybes

Lietuva – viena Europos šalių, padariusių didžiausią pažangą mažinant gimdyvių, kūdikių ir naujagimių mirtingumą. Per pastaruosius penkiolika metų net 4 kartus sumažėjo gimdyvių, 2 kartus – naujagimių ir kūdikių mirties atvejų. Pagal šiuos rodiklius Lietuva maždaug atitinka Europos Sąjungos vidurkį.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, priimta Pasaulinės sveikatos organizacijos rekomenduojama naujagimių registracija pagal nėštumo trukmę ir gimimo svorį. Naujoji tvarka sudarė prielaidas sukurti šiuolaikinę motinos ir naujagimio sveikatos apsaugos (perinatologijos) sistemą. 1994–1996 m. gavus 4,6 mln. Šveicarijos frankų paramos, aštuonioms didžiausioms šalies ligoninėms buvo nupirka medicinos prietaisų, apmokyti medikai.

„Tik vieningas darbas ir įvairių institucijų bendradarbiavimas įgyvendinant ilgalaikę perinatologijos programą, kuri apima vaisiaus vystymosi ir naujagimystės laikotarpį nuo 22 nėštumo savaitės iki 28 dienų po gimimo, davė tokių gerų rezultatų, kuriais galime džiaugtis ir didžiulis šiandien, – sako Lietuvos mokslų akademijos vyriausiasis mokslinis sekretorius, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas prof. habil. dr. Vytautas Basys. – Mokslo tyrimai perinatologijos srityje ir vykdoma programa leido pagerinti Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių stacionarias sveikatos priežiūros paslaugas nėščiosioms, gimdyvėms ir naujagimiams, darbą bei pradėti teikti daug kokybiškesnes medicinos paslaugas“.

Anot mokslininko, motinos ir naujagimio sveikata bei gyvybė vienareikšmiškai turi būti mūsų valstybės ir medicinos prioritetas, todėl turime dėti visas pastangas, kad rezultatai būtų kuo geresni. Jų siekiant 2014 m. buvo įsteigtas Perinatologijos integruotos sveikatos priežiūros valdymo komitetas, kuris vykdo nėščiųjų, gimdyvių ir naujagimių asmens sveikatos priežiūros stebėseną, reguliariai vertina akušerijos stacionarų veiklos kokybės rodiklius.

Planuota, kad iki 2010 m. kūdikių mirtingumas Lietuvoje sumažės 30 proc. – iki 6,49 tūkst. gimusių naujagimių, tačiau, įdėjus daug pastangų, tai pavyko pasiekti jau 2003 m. Kūdikių mirtingumo mažėjimas yra tiesiogiai susijęs su naujagimių mirtingumo mažėjimu. Naujagimių mirtingumas sumažėjo nuo 3,7 iš 1000 gyvų gimusiųjų naujagimių (2003 m.) iki 2,4 iš 1000 gyvų gimusiųjų naujagimių (2015 m.). Kūdikių (vaikų iki 1 metų) mirtingumo rodiklis 2015 m. – 4,2 iš 1000 gyvų gimusiųjų naujagimių.

Tobulinant naujagimių sveikatos priežiūrą buvo įdiegta Naujagimių ankstyvųjų raidos sutrikimų atrankos programa, kuri ne tik padėjo išsaugoti naujagimių gyvybę, bet ir užtikrino jų tolesnio gyvenimo kokybę. Įdiegta visuotinė naujagimių patikra dėl galimų klausos, regos sutrikimų, įgimtų kritinių širdies ydų, tęsiamas tikrinimas dėl įgimtų medžiagų apykaitos ligų.

Atliekant atrankos tyrimus galima nustatyti vos tik gimusio kūdikio tam tikrus sutrikimus, o juos suradus – pradėti gydymą, vykdyti negalios prevenciją, mažinti išlaidas sveikatos priežiūrai ateityje, integruoti neįgalius vaikus į bendruomenę.

Tobulinant nėščiujų priežiūrą 2015 m. įdiegta visuotinė ultragarsinė pirmojo nėštumo trečdalis patikra, vertinami galimi vaisiaus chromosominės patologijos žymenys.

„Sukūrus perinatologijos sistemą, Lietuvos medicinoje įvyko didelis lūžis. Daug nuveikta tiriant prieššlaikinius gimdymus, kai pasaulį išvysta 22–28 savaičių ar vos 500 g sveriantis naujagimis. Didžiausią įtaką tokių kūdikių mirtingumui sumažinti turėjo tai, kad jie gimė perinatologijos centruose, kuriuose buvo galima užtikrinti itin gerą gimdyvės ir naujagimio sveikatos priežiūrą,“ – kalba Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Vaikų ligų klinikos profesorė, Santariškių klinikų Neonatologijos centro konsultantė gydytoja neonatologė dr. Nijolė Drazdienė.

Profesorė džiaugiasi, kad 2000 m. gimusi neišnešiota, vos 450 g svėrusi mergaitė šiandien yra sveika, svajoja tapti gydytoja.

2015 m. apie 90 proc. prieššlaikinių gimdymų (22–27 savaičių) vyko perinatologijos centruose. Regionų ligoninėse gimė 9 proc. neišnešiotų 22–27 savaičių naujagimių ir tik 1 proc. tokių naujagimių gimė rajono ligoninėse, kuriose yra standartinės sąlygos saugiai gimdyti. Tokiais atvejais naujagimiai skubiai pervežami į perinatologijos centrą specialiais reanimobiliais, kuriuose yra visa reikiama įranga. Šiuo metu Lietuvoje išgyvena daugiau kaip 70 proc. ypač mažų, iki 1000 g gimusių neišnešiotų naujagimių, daugiau kaip 90 proc., jei naujagimiai gimsta 1000–1499 g.

Pasiekti rezultatai ir efektyviai veikianti perinatalinės medicinos sistema tapo pirmuoju branduoliu (klasteriu) – pavyzdžiu kitoms sveikatos priežiūros sritims – integruotai sveikatos priežiūrai sukurti Lietuvoje.

Mokslininkai – prof. habil. dr. Vytautas Basys, prof. habil. dr. Vida Marija Čigriejienė, prof. dr. Nijolė Drazdienė, prof. dr. Gražina Stanislava Drąsutienė, dr. Arūnas Liubšys ir prof. dr. Rūta Jolanta Nadišauskienė – nominuoti 2016 m. Lietuvos mokslo premijai už darbų ciklą „Lietuvos integruotos perinatalinės medicinos struktūra ir pasiekimų pokyčiai 2001–2015 metais“.